

Sokakta Tek Başına • Ayhan Bozırat

Köprü Kitaplar • Roman • 180 sayfa • Önerilen sınıflar: 4, 5, 6, 7, 8

HAK ve ÖZGÜRLÜKLER • İLETİŞİM • ERDEMLER

kardeşlik • çocuk hakları • sokak çocukları • güven • emek • aile • sorumluluk • anne-oğul • ebeveyn kaybı • arkadaşlık

Çağdaş öykücülerden **Ayhan Bozırat**'ın, ilk kez 1972'de "Osman" adıyla yayımlanan romanı yeniden okurla buluştu. Bozırat, sokak çocuklarının dünyasını sıcak bir dille anlattığı romanında, toplumsal gerçekleri derinlemesine gözlemlerle, etkili bir üslup ve yumuşak bir anlatımla işliyor. Çocukluk, arkadaşlık, çocuk hakları, yoksulluk ve aile içi iletişim üzerine unutulmaz bir okuma deneyimine davet ediyor. Farklı okuma deneyimleri sunarak gençleri edebiyatla buluşturmayı amaçlayan, editörlüğünü **Semih Gümüş**'ün üstlendiği ve **Müren Beykan**'ın yayına hazırladığı, 2010 Memet Fuat Yayıncılık Ödülü ile taçlanan Köprü Kitaplar koleksiyonunun 2. kitabı, her yaşta okuyucu için.

Osman'ın babası ölünce, annesi evlere temizliğe gitmeye başlamıştır. Kızı Zeynep'i de yanında götürmek zorundadır; ama çoğu ev sahibi küçük kızı istemez, hor görür. Hem annesi hem de kardeşi için üzülen Osman, ailesine bakması gerektiğini düşünmektedir. Okuldan kaçmaya, pazarda küfecilik yapmaya başlar. Önce dersleri kötüleşir, sonra davranışları değişir, kötü arkadaşlar edinir ve sonunda okuldan uzaklaşır. Annesi umudunu neredeyse yitirmişken, Osman'ın doğru yolu bulacağına inanan tek bir kişi vardır...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- İki ay önce babasını kaybetmiş bir çocuk neler hisseder? Bu kaybın acısı ne zaman geçer? Bu tür zor zamanlarda insan kimlerden destek alabilir?
- 2- Osman'ın sınıfta söylediği, "Annemle Zeynep'i düşünüyorum," sözünün gülünecek nesi var? Osman'ın yerinde olsanız, sizinle alay eden Gülten ve diğerlerine nasıl davranırdınız?
- 3- Okulda daha çok çalışması gerektiği yönünde onu uyarın Ali'nin yaklaşımını ve Osman'ın Ali'ye verdiği tepkiyi, arkadaşlık etiği bakımından irdeleyin; doğrular ve yanlışlar neler?
- 4- İşin niteliği ve getirisi açısından küfecilik nasıl bir iş? Osman'ın ailesine bakmak için çalışmak istemesi takdir edilecek bir davranış olduğu halde başka iş aramadan küfeciliğe başlaması sizce doğru mu?
- 5- Mustafa karakterini bir insan ve arkadaş olarak değerlendirin; olumlu ve hoş görülemeyecek nitelikleri neler? Ali'yle ne tür farklılıkları var?
- 6- Mustafa'nın Metin'le ilgili anlattıklarını ve, "Hırsızlığı keyfinden yapmadı ya," sözünü yorumlayın. Hırsızlık bazı koşullarda hoş görülebilir? Kötü olduklarını bildiği halde Osman'ı, Hayri ve çetesine sürükleyen ne?
- 7- İki kardeşin ilişkisinde Zeynep'i, "Paramı ağabeyim çalmıştır," deme noktasına getiren duygular neler? Osman, annesine ve kardeşine yaptıklarının farkında mı?
- 8- Sizce Osman'ın yaşamını değiştiren ana etken babasının ölümü mü, küfeciliğe başlaması mı, arkadaşlarıyla bozuşması mı, Mustafa'yla yakınlaşması mı, kişilik özellikleri mi; hangisi? Nedenlerinize birlikte açıklayın.
- 9- Osman, Şemsi Dayı'nın evlerine yerleşmesinden neden rahatsız? Şemsi Dayı'nın, Osman'ı "adam etmek" için kurduğu plan ne, nasıl yürüyor?
- 10- Onlara çok kötü davrandığı, hatta dövdüğü halde çete neden Hayri'yi korumaya çalışıyor? Yalnızca kendilerini ele vermesinden korktukları için mi?
- 11- Bahçe yapma etkinliği Osman ve ailenin diğer bireyleri için ne anlama geliyor? Bahçe oluşturma ve düzenleme işinde Osman'ın hangi yetenekleri ortaya çıkıyor?

12- Osman, çiftlikte arkadaşlarıyla birlikte nasıl bir yaşam hayal ediyor?

13- Şemsi Dayı, Osman'ın boş yere kaybettiğini söylediği bir yıl için nasıl bir yorum getiriyor? Osman'ın sokaktaki arkadaşlarıyla ilgili yorumu ne? Bu yoruma katılıyor musunuz?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Örnekleme:** Osman kimlere, hangi durumlarda, ne için yalan söylüyor? İlkinden başlayarak romandaki yalanları tarayın ve bulduğunuz örneklerle "Osman'ın Yalan Günlüğü"nü çıkarın. Osman gibi ailesine bağlı bir çocuğun böylesi bir yalan potansiyeline sahip olması nasıl açıklanır? Yalanların başlama ve süreklilik kazanma ivmesinin psikolojik temelini nedenleriyle birlikte tartışın.
- **Münazara:** 5 kişilik bir jüri oluşturun. Kalan öğrenciler 2 gruba ayrılın. Gruplardan biri, sözcüleri aracılığıyla, "İyi ya da kötü olmak dış etkenlerle belirlenen bir durumdur; insan istemeden kötü olabilir," görüşünü, diğer grup ise, "İyi ya da kötü olmak bireysel bir seçimdir; insan iyilik için kararlılık göstermelidir," görüşünü savunsun. Somut örneklerle desteklenen savunmaların gücüne öğrenci jürisi karar versin.
- **Sosyal sorumluluk projesi:** Sokak çocukları topluma nasıl kazandırılabilir; bu çocukları sokaktan ve kötü alışkanlıklardan kurtarmak için neler yapılabilir? Toplumumuzun bu acı gerçeğini ve çözüm önerilerini masaya yatırın.
- **Tartışma:** Okuldan ilk kaçtığında çok üzülmediği halde sonrasında okulu asmayı kanıksayan Osman gibi, bir kez yaptıktan sonra tekrarlanması doğal hale gelen hangi olumsuz davranış ya da alışkanlıklar aklınıza geliyor? Somut örnekler üzerinden bu "kanıksama/alışma" tehlikesini tartışın. Bu davranış biçimi evde, okulda, sosyal çevrede hatta kent yaşamında hangi yanlış sonuçları doğuruyor?
- **Araştırma:** Öğrenciler gruplar halinde çalışarak ilişkilerde güven duygusunu yaratan, besleyen ve azaltan unsurları analiz etsin. Osman'ın yaşadıkları bu aşamalarla nasıl eşleşiyor? Gruplar kapsamlı incelemeleri sonucunda vardıkları sonuçları diğerlerine aktardıktan sonra konuyla ilgili önermeler de oluşturun.
- **Yarışma:** Her öğrenci rumuz kullanarak "arkadaşlık" temasını işleyen kısa bir öykü yazsın. Öyküler sınıfta okunduktan sonra en beğenilen 3 öyküyü seçmek için sınıfta oylama yapılsın. Bu öykülerin yazarlarına, önceden hazırlanan "Sınıfın Yazarı" rozetleri verilsin.
- **Canlandırma:** İsteyen öğrenciler romandan seçecekleri bir ya da birkaç karakterin 15 yıl sonraki hallerini canlandırın. Canlandırmalar sayesinde Osman, ailesi ve arkadaşlarının yaşamında neler olmuş olabileceğini hayal edin. Bakalım kimler kahramanlar için benzer yaşamlar hayal edecek?
- **Sunum:** Herkes "sokak çocukları" temasını işleyen bir kitabı ya da filmi tanıtan bir sunum hazırlasın. Uygun görsellerle desteklenecek sunumlar, öğrencilere konuyla ilgili okuma/izleme seçenekleri yaratacaktır.